



Toetsing peilafwijkingen Johan Koert



*Besluit Dijkgraaf en Heemraden vaststelling ontwerp
peilbesluit (voor inspraakfase),
d.d. 5 september 2017, nr. B1700227*

*Besluit Dijkgraaf en Heemraden doorgeleiden peilbesluit
naar Verenigde Vergadering (na inspraakfase),
d.d. 27 februari 2018, nr. B1802428*

*Besluit Verenigde Vergadering vaststelling peilbesluit,
d.d. 29 maart 2018, nr. B1802483*

waterschap
**Hollandse
Delta**

Toetsing peilafwijkingen Johan Koert

COLOFON

UITGAVE

Waterschap Hollandse Delta
Postbus 4103
2988 DC Ridderkerk

OPDRACHTGEVER

Waterschap Hollandse Delta
Afdeling Plannen & Regie
Team Ruimte & Infra
J. Ebbelaar

UITGEVOERD DOOR

Eindredactie: V. Breen
Projectnummer: 1030000
Vorige versie: 1
Huidige Versie: 1.0
Datum: 4 april 2018

4 april 2018

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Criteria toetsing peilafwijkingen	4
2.1	De stappen	4
2.2	Stap 1	4
2.3	Stap 2	5
2.4	Stap 3	5
2.5	Stap 4	6
3	Gegevens peilafwijkingen	7
4	Toetsing	10
5	Voorgestelde nieuwe situatie peilafwijkingen	12

Tabellen

Tabel 1: Schema toetsing peilafwijkingen.....	5
Tabel 2: Droogleggingsrichtlijnen.....	6
Tabel 3: Praktijkpeilafwijkingen Johan Koert situatie 2015	8
Tabel 4: Oordeel peilafwijkingen Johan Koert	10
Tabel 5: Peilafwijkingen Johan Koert	12

1 Inleiding

Een structurele peilafwijking is een deel van een peilgebied, waarin het waterpeil op een ander niveau wordt gehandhaafd dan in de rest van het peilgebied. Een structurele peilafwijking wordt niet beheerd door het waterschap maar door een ander en is in principe per vergunning of beleidsregel gelegaliseerd. In principe gaat het om één gebruiker. Peilafwijkingen kunnen leiden tot een versnippering van het watersysteem, een versnelde maaiveldaling, het ontstaan van geïsoleerde watergangen, een verslechtering van de waterkwaliteit en schade aan bebouwing en infrastructuur. Er wordt daarom in provinciaal beleid en in waterschapsbeleid op aangedrongen om terughoudend te zijn ten aanzien van het verlenen van ontheffingen voor bestaande en nieuwe peilafwijkingen.

Bij de herziening van een peilbesluit dienen de in het bemalingsgebied aanwezige peilafwijkingen getoetst te worden. Vergunningen voor structurele onderbemalingen en opmalingen zijn altijd strikt aan criteria gebonden. Deze criteria zijn opgenomen in de nota Peilbesluiten bij Hollandse Delta (2013).

Als een peilafwijking voldoet aan de gestelde criteria uit de nota Peilbesluiten bij Hollandse Delta heeft deze bestaansrecht. De peilafwijking kan gehandhaafd blijven en wordt in het herziene peilbesluit opgenomen. Voldoet de peilafwijking echter niet aan de gestelde criteria dan dient deze geheel of gedeeltelijk (qua omvang en/of drooglegging) ongedaan te worden gemaakt of te worden benoemd tot een door het waterschap te beheren peilgebied.

In deze rapportage is de toetsing van de peilafwijkingen beschreven die in het kader van de herziening van het peilbesluit Johan Koert is uitgevoerd.

2 Criteria toetsing peilafwijkingen

2.1 De stappen

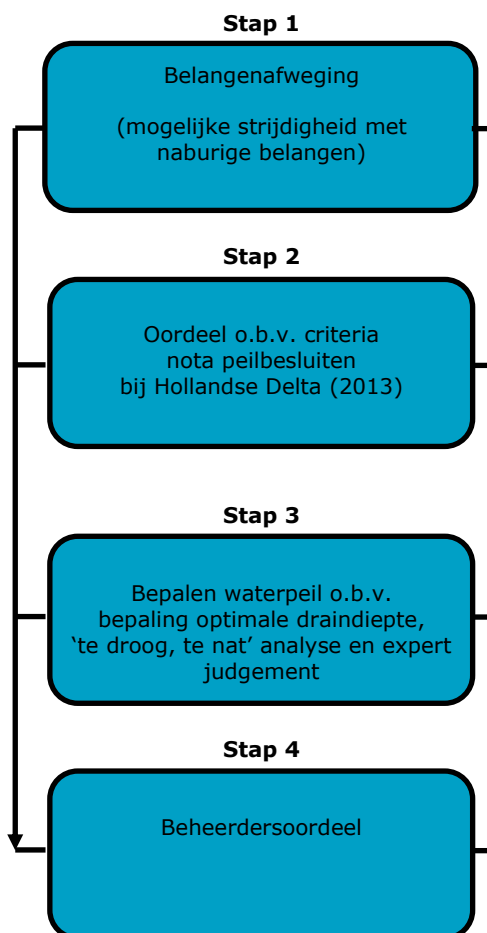
De toetsing van de peilafwijkingen bestaat uit vier stappen. In de eerste stap wordt gekeken naar mogelijk nadelige effecten van de peilafwijking op de (directe) omgeving en de invloed op belangen die spelen binnen het peilgebied of in de nabije omgeving van de peilafwijking.

In stap 2 vindt een oordeel plaats op basis van de criteria uit de Nota Peilbesluiten bij Hollandse Delta. Hierbij wordt gekeken naar de verschillen in maaiveldhoogte en gewenste drooglegging t.o.v. het peilgebied waarin de peilafwijking is gelegen.

Bij stap 3 wordt op basis van de droogleggingsnormen en richtlijnen bepaald welk peil minimaal dient te worden gehandhaafd.

In de vierde stap zet de beheerder de gevolgen van het hoofdzakelijk "theoretische oordeel" uit de vorige stappen nog eens op een rij en kijkt hierbij in belangrijke mate naar de gevolgen voor de bedrijfsvoering en de financiële consequenties voor het waterschap.

In het navolgende worden de verschillende stappen nader toegelicht.



2.2 Stap 1

Peilafwijkingen zijn alleen toegestaan als er geen belangen zijn die zwaarder wegen dan het individueel belang waarop de peilafwijking zicht richt. In stap 1 wordt nagegaan of de peilafwijking en de daarbij behorende voorzieningen zich verdragen met:

- De belangen van de ruimtelijke ordening
- De belangen van natuur, landschap en milieu
- De vrees voor verbrokkeling van het waterbeheer en daardoor minder functioneren van het watersysteem
- Een meer dan gemiddelde versnelling van de maaiveldaling
- De onomkeerbaarheid van het proces van versnelde bodemdaling
- Het toenemen van kwel en verzilting dan wel wegzijging in het betrokken gebiedsdeel
- Bemoelijkking van doorspoeling van peilgebieden met het oog op de waterkwaliteit
- Het optreden van mogelijke schade aan gebouwen
- De ondersteuning door Hollandse Delta voor een sterk afwijkend grondgebruik van de omgeving.

2.3 Stap 2

Onder de voorwaarde dat er geen grote strijdigheid is met belangen, kunnen voor peilafwijkingen ontheffingen worden verleend:

1. Indien de gemiddelde hoogteligging van het maaiveld in een bepaald gedeelte van een peilgebied in opvallende mate afwijkt van de gemiddelde hoogteligging van het omringende gebied (verschil in gemiddelde hoogteligging tussen 10 en 40 cm t.o.v. het omringende peilgebied);
2. Indien het grondgebruik in een bepaald gedeelte van een peilgebied in opvallende mate afwijkt van het grondgebruik in het omringende gebied. (grondgebruik vraagt om drooglegging die tussen 20 en 40 cm afwijkt t.o.v. het omringende peilgebied).

Bij een afwijkende bodemsoort kan eveneens een afwijkend peil gewenst zijn. Het waterschap houdt bij de toetsing van de peilafwijkingen rekening met mogelijke verschillen in de bodemsamenstelling. In veengebieden¹ wordt uitgegaan van een maximaal toelaatbare drooglegging van 60 cm.

In de nota Peilbesluiten van Hollandse Delta is niet aangegeven welke uitgangspunten er gelden voor peilafwijkingen waarvan de maaiveldhoogte of gewenste drooglegging meer dan 40 cm afwijkt. Daarom worden voor deze peilafwijkingen voorsnog dezelfde criteria gehanteerd als voor peilafwijkingen met afwijkingen variërend van 10 tot 40 cm in maaiveldhoogte of drooglegging.

In Tabel 1 is aangegeven hoe het waterschap in stap 2 de peilafwijkingen beoordeelt. De peilafwijkingen waarvan de maaiveldhoogte minder dan 10 cm afwijkt van het peilgebied waarin de peilafwijking is gelegen, worden opgeheven. Als het verschil in maaiveldhoogte 10 cm of meer afwijkt kan de peilafwijking worden gehandhaafd. De voorwaarden (waaronder het te handhaven peil) worden opgenomen in de te verlenen ontheffing.

Tabel 1: Schema toetsing peilafwijkingen.

Verskil hoogte/ t.o.v. peilgebied	maaiveld-drooglegging omliggend	Toetsoordeel
1. < 10 cm		Opheffen
2. ≥ 10 cm		Handhaven (administratieve regulering) Overname peilbeheer door waterschap

2.4 Stap 3

De uitgangspunten om peilafwijkingen te handhaven worden opgenomen in een ontheffing. In een ontheffing staat onder andere welk waterpeil gehandhaafd dient te worden.

Voor peilafwijkingen met een agrarisch grondgebruik wordt voor de bepaling van het waterpeil in eerste instantie gezocht naar de optimale drainagediepte (DLV Plant, optimale drandiepte, 2013). Deze diepte wordt bepaald door de verschillende gewassen en bodemsamenstelling binnen de peilafwijking. Het optimale waterpeil voor de landbouw is de peilstelling die de optimale productie omstandigheden creëert voor het gewas. In tweede instantie wordt een balans gezocht tussen de te droge en te natte delen binnen het peilgebied. Als uitgangspunt hanteert het waterschap dat maximaal 10% van het peilgebied een te grote drooglegging ('te droog') mag hebben en dat maximaal 5% een te geringe drooglegging ('te nat') mag hebben². Voor de maximale peilstelling is het 5% criterium leidend. Voor de bepaling van de 'te droog, te nat' situatie hanteert het waterschap de droogleggingsrichtlijnen zoals weergegeven in Tabel 2.

¹ In de eerste 1,20 m van de bodem, minimaal 80 cm aaneengesloten veenpakket

² Zie nota peilbesluiten bij Hollandse Delta (2013)

Tabel 2: Droogleggingsrichtlijnen

Grondgebruik	Bodemsamenstelling	Drooglegging [m-mv]	
		Minimaal	Maximaal
Bouwland	Klei/zavel	1,00	1,75
Grasland	Klei/zavel	0,80	1,75

Voor peilafwijkingen met een ander gebruik, zoals volkstuinen, bebouwing, natuur en stabiliteitsdoeleinden wordt het waterpeil in de peilafwijking op basis van expert judgement en/of in goed overleg met de belanghebbende van de peilafwijking bepaald.

2.5 Stap 4

De laatste stap in de toetsing is het beheerdersoordeel. Hiervoor kijkt de beheerder naar de gevolgen voor de bedrijfsvoering van de eigenaar/gebruiker van de peilafwijking en de gevolgen voor het waterschap.

Het opnemen van een peilafwijking in het peilgebied resulteert in een peilwijziging. Als door deze peilwijziging de bedrijfsvoering te veel wordt geschaad of als het waterschap te hoge kosten moet maken voor compensatie (bijvoorbeeld voor herdrainage), kan gekozen worden voor een gefaseerde opheffing. Hierbij kan afhankelijk van de situatie in het omringende peilgebied worden gekozen voor het zogenaamde "*ingroeimodel*" of voor een *gefaseerde peilverhoging of verlaging*.

Bij het *ingroeimodel* wordt het peil in de peilafwijking (onderbemaling of opmaling) vastgelegd terwijl het peil in het omringende peilgebied wordt verlaagd of verhoogd. Als daarentegen in het omringende peilgebied het peil wordt gehandhaafd, dient door middel van een *gefaseerde peilverhoging of verlaging* in de peilafwijking het peilverschil te worden verkleind.

In beide gevallen is er dus sprake van een stapsgewijze opheffing van de peilafwijking waardoor de betreffende gebruiker en/of grondeigenaar de kans krijgt zijn bedrijfsvoering aan de nieuwe situatie aan te passen. Uitgangspunt is dat bij de volgende herziening van het peilbesluit het gebied definitief wordt opgenomen in het peilgebied waartoe hij behoort.

3 Gegevens peilafwijkingen

In het bemalingsgebied Johan Koert zijn formeel geen vigerende peilafwijkingen. Het vigerend peilbesluit dateert uit 1990. Destijds zijn geen peilafwijkingen opgenomen in het peilbesluit. In de praktijksituatie (2015) bevinden zich 10 peilafwijkingen in bemalingsgebied Johan Koert (zie Tabel 3) met verschillende functies.

De ligging van de praktijk peilafwijkingen zijn weergegeven op kaart 2, behorende bij het peilbesluit Johan Koert. Onderhavige toetsing zal uitgaan van de in de praktijk voorkomende peilafwijkingen.



Figuur 1: Zonestuw "De Staver".

Legenda lithoklasse:

	Antropogeen
	Organisch materiaal (veen)
	Klei
	Zandige klei, leem of kleilig fijn zand
	Zand fijn
	Zand matig grof

Tabel 3: Praktijkpeilafwijkingen Johan Koert situatie 2015

Naam peilafwijking	Code peilafwijking praktijk	Opp (ha)	Maaiveld hoogte peilafwijking (m NAP)	Maaiveld hoogte peilgebied (m NAP)	Peil (m NAP) ZP = zomerpeil WP = winterpeil		Gebruik	Meest waarschijnlijke lithoklasse in [m] diepte t.o.v. maaiveld tot max. 5 m GeoTop V1.2
					Ontheffing peilbesluit *	Meting jan-2016		
Noordlandse-dijk-Schuring (molen)	G32.001.AP01	8,5	-0,19	+0,05	n.v.t.	-2,00**	Akkerbouw	-1
								-2
								-3
								-4
								-5
Waterpartij Hernesseroord	G32.003.AP04	3,6	n.v.t.	+1,00	n.v.t.	-0,60	Park/tuin	n.v.t.
Bungalowpark Nieuw Zeeland	G32.003.AP06	9,3	n.v.t.	+0,89	n.v.t.	-0,40	Bungalowpark	n.v.t.
Vijverpartij ISGO	G32.003.AP07	2,3	n.v.t.	+1,00	n.v.t.	-0,40	Vijver en tuin	n.v.t.
Waterpartij De Staver	G32.005.AP01	2,1	n.v.t.	+0,48	n.v.t.	-0,60	Stedelijk gebied	n.v.t.
Ecozone	G32.005.AP05	3,6	n.v.t.	+0,89	n.v.t.	0,40 m zp / 0,20 m wp	Natuur	n.v.t.
Open septictank Groeneweg 11	G32.006.AP01	0,1	n.v.t.	+0,39	n.v.t.	-0,70 (max)	Bezinking overloop septictank	n.v.t.
Engeltjeskreek en schaatsbaan	G32.007.AP03	1,4	n.v.t.	+0,28	n.v.t.	-1,00	Stedelijk gebied	n.v.t.
Speelplek Vliegers	G32.007.AP01	2,1	n.v.t.	+0,28	n.v.t.	-0,60	Recreatie	n.v.t.
Prinsenkwartier	G32.007.AP02	3,3	n.v.t.	+0,28	n.v.t.	-0,90	Stedelijk gebied	n.v.t.

*Het vigerend peilbesluit Johan Koert dateert van 1990. In dit peilbesluit zijn geen peilafwijkingen en bijbehorende peilen opgenomen.

**Bepaald a.d.h.v. AHN2 gegevens

Tijdens de veldinventarisaties (september 2015, januari 2016, september 2016, april 2017) zijn de onderstaande zaken geconcludeerd:

- De peilafwijking 'ISGO' bij het Rondeelgebouw te Middelharnis kan worden opgeheven. Door de uitvoering van het Wateraanvoerplan Middelharnis is er een nieuw peilgebied ontstaan (Spuipolder en Hernesse). In dit nieuwe peilgebied is het peil gelijk aan het peil in de vijverpartij ISGO.
- Bij peilafwijking 'Waterpartij De Staver' is door de gemeente een houten stuw verwijderd. Het peil wordt momenteel door WSHD beheerd middels zonnestuw 'De Staver'. Peilafwijking 'Waterpartij De Staver' is hiermee een stedelijk peilgebied geworden (G32.012 Sommelsdijk Zuid).
- Bij de "Engeltjeskreek en ijsbaan" te Stad aan het Haringvliet staat een houten stuw in beheer en onderhoud bij de gemeente Goeree-Overflakkee. Deze stuw is niet meer functioneel en kan worden verwijderd omdat het peilbeheer in de Engeltjeskreek door WSHD wordt geregeld middels zonnestuw 'Engeltjeskreek'. Peilafwijking Engeltjeskreek is een stedelijk peilgebied geworden (G32.013 Stadje Droag Broad).
- De houten stuw bij peilafwijking Prinsenkwartier is door de gemeente verwijderd. Het peil in het zogenaamde 'Prikgat' wordt nu gestuurd door zonnestuw 'Prinsenkwartier' en opvoerpomp 'Stoofkreek' aan de Molenweg. Zonnestuw Prinsenkwartier is in beheer en onderhoud bij WSHD. Hiermee is de peilafwijking 'Prinsenkwartier' een (stedelijk) peilgebied geworden (G32.011 Middelharnis stedelijk, prinsen en prinsessen straten).
- Peilafwijking "Noordlandsedijk-Schuring" bestaat niet meer. De molen met bijbehorende fundatie die de peilafwijking onder bemaalde is verwijderd. De peilafwijking is opgeheven.
- De peilregulerende kunstwerken bij peilafwijking 'Ecozone' zijn in beheer bij WSHD. Peilafwijking 'Ecozone' wordt hiermee een peilgebied (G32.015 Ecozone).
- Door de uitvoering van de Compenserende Maatregelen Kierbesluit kan peilafwijking 'Bungalowpark Nieuw Zeeland' worden opgeheven en kan peilgebied Park Nieuw Zeeland (G32.014) worden gevormd.

4 Toetsing

Tabel 4 geeft de resultaten van de toetsing weer. In stap 3 is het optimale peil (vet gedrukt) in relatie tot het grondgebruik in de betreffende peilafwijking weergegeven. In stap 4 wordt het beheerdersoordeel weergegeven of de peilafwijking gehandhaafd kan worden, voorlopig gehandhaafd kan worden, opgeheven dient te worden of qua peilbeheer overgenomen moet worden door het waterschap.

Tabel 4: Oordeel peilafwijkingen Johan Koert

Stap		1		2			3			4	
Code peilafwijking praktijk	Grondgebruik/functie	Strijdige belangen	Afwijkend gebruik	Afwijkende bodem-samenstelling	Maaiveldhoogteverschil peilafwijking \geq 10cm t.o.v. peilgebied	Toetsoordeel	Bepaald optimaal waterpeil afgerond op 5 cm in [m] NAP	Waterpeil bij max. 5% te nat afgerond op 5 cm in [m] NAP	Waterpeil bij max. 10% te droog afgerond op 5 cm in [m] NAP	Balans te droog te nat afgerond op 5 cm in [m] NAP	Beheerdersoordeel
G32.001.AP01	Akkerbouw	Nee	Nee	Nee	Ja	OH	-2,00	Nvt	Nvt	Nvt	OH
G32.003.AP04	Vijver en tuin	Nee	Ja	Nvt	Nvt	HH	-0,60	Nvt	Nvt	Nvt	HH
G32.003.AP06	Bebouwing	Nee	Ja	Nvt	Nvt	OP	-0,40	Nvt	Nvt	Nvt	OP
G32.003.AP07	Vijver en tuin	Nee	Ja	Nvt	Nvt	OH	-0,40	Nvt	Nvt	Nvt	OH
G32.005.AP01	Bebouwing	Nee	Ja	Nvt	Nvt	OP	-0,60	Nvt	Nvt	Nvt	OP
G32.005.AP05	Natuur	Nee	Ja	Nvt	Nvt	OP	+0,30	Nvt	Nvt	Nvt	OP
G32.006.AP01	Bebouwing	Nee	Ja	Nvt	Nvt	HH	-0,70	Nvt	Nvt	Nvt	HH
G32.007.AP03	Bebouwing	Nee	Ja	Nvt	Nvt	OP	-1,00	Nvt	Nvt	Nvt	OP
G32.007.AP01	Recreatie	Nee	Ja	Nvt	Nvt	HH	-0,60	Nvt	Nvt	Nvt	HH
G32.007.AP02	Bebouwing	Nee	Ja	Nvt	Nvt	OP	-0,90	Nvt	Nvt	Nvt	OP

HH = handhaven

VH = voorlopig handhaven

OH = opheffen

OP = overname peilbeheer door WSHD

4.1.1 Beheerdersoordeel peilafwijking G32.003.AP06 Park Nieuw Zeeland

Door het realiseren van het zoetwateraanvoerkanal in het kader van het Kierbesluit, is een deel van het vigerend peilgebied G32.003 afgesneden. In dit deel bevindt zich peilafwijking "Park Nieuw Zeeland" (G32.003.AP06) met een peil van NAP -0,40 m (vast) en een dijksloot langs de buitendijk van de Pallandtspolder. Volgens het vigerend peilbesluit wordt t.b.v. de agrarische functie in peilgebied G32.003 een peil gehanteerd van NAP -0,40 m zp / NAP -0,60 m wp.

In het afgesneden deel van het peilgebied komt de functie 'landbouw' niet meer voor. Er is geen noodzaak meer tot het voeren van een zomer- en winterpeil. Bij het opheffen van het winterpeil en het instellen van een vast peil op het vigerend zomerpeil (NAP -0,40 m vast) kan peilafwijking "Park Nieuw Zeeland" worden opgeheven.

Opheffing van de peilafwijking heeft tot voordeel dat het bungalowpark beter kan worden doorgespoeld wat de waterkwaliteit ten goede komt. Instellen van een vast peil heeft mogelijk ook een positief effect op de stabiliteit van de Buitendijk van de Pallandtspolder.



Figuur 2: Afgesneden deel van peilgebied G32.003 (met rood omkaderd).

5 Voorgestelde nieuwe situatie peilafwijkingen

Geconcludeerd kan worden dat diverse peilafwijkingen niet meer bestaan of dat WSHD het peilbeheer heeft overgenomen waarmee een peilafwijking een peilgebied wordt. In de onderstaande tabel zijn de peilafwijkingen aangegeven die in het herziene peilbesluit Johan Koert zijn opgenomen en die bestaansrecht hebben.

Tabel 5: Peilafwijkingen Johan Koert

Code peilafwijking praktijk	Code peilafwijking vigerend	Naam	Grondgebruik	Opp (ha)	waterpeil boven- en ondergrens of 'maximaal onder te bemalen' in [m NAP]
G32.003.AP04	-	Waterpartij 'Hernesseroord'	Natuur	3,6	-0,60 (vast)
G32.006.AP01	-	Open septictank Groeneweg 11	Bebouwing	0,1	0,70 (max)
G32.007.AP01	-	Speelplek Vliegers	Recreatie	2,1	-0,60 (vast)